
Nieuwsbrief nummer 50 d.d. 1 november 2019

Nestkastenronde Kralingse Bos op 30 november - doe mee

De zomer en de vogelbroedtijd is nu echt voorbij - het wordt tijd om de IVN-nestkasten in het Kralingse Bos weer te gaan inspecteren en schoonmaken.

We verzamelen om 08.30 uur, op zaterdag 30 november, bij de Gemeentewerf aan de Prinses Beatrixlaan (vlak bij de manege) in het Kralingse Bos (Rotterdam).

Voor aanmelding en meer informatie, neem contact op met coördinator Ellen Weerdmeester, tel. 010-4676607 of email a.weerdmeester@upcmail.nl.

In dit nummer:

- Natuurexcursie in polder Kethel-Noord - Schiedam (10 november)
- Natuurexcursie in het Lage Bergse Bos - Rotterdam (16 november)
- **Provinciale Ledendag, het programma - Maassluis (23 november); aanmelding is nog mogelijk**
- Ledenwandeling naar De Horsten - Voorschoten (30 november)
- Verslagen / foto-impresies van de vele activiteiten in oktober: Vleermuizenexcursie, de natuurexcursie in en om Broekpolder en van de ledenwandeling naar Bilthoven-Den Dolder, de minicursus Paddenstoelen en de Avondexpeditie voor kinderen in het Hoge Bergse Bos, tijdens de Nacht van de Nacht.

En verder:

- Diverse tips en wetenswaardigheden over de natuur in onze regio, de Foto van de maand en de Tekening van Onno.

*Onze excursies zijn gratis en aanmelding vooraf is niet nodig - tenzij anders vermeld.
Check kort tevoren op onze website de details en kijk of er nieuwe activiteiten bij zijn gekomen.*

Op het programma de komende maand

Natuurexcursie in polder Kethel-Noord Schiedam (zondag 10 november 2019)

We lopen door dit oude polderlandschap, horen hoe dit is ontstaan en kijken naar de vogels die er in de herfst te zien zijn.

Vertrek om 14.00 uur (tot 16.00 uur).

Startlocatie: Speelpolder Het WIJland, Harreweg, 3124 VB Schiedam

Meer informatie op de [website](#) en bij Natuurgids Roy van Hutten (06-22707365)

Natuurexcursie in het Lage Bergse Bos - Rotterdam (zaterdag 16 november)

Er zijn heel wat bomen in het bos gekapt. Waarom, en hoe is dit gegaan? We gaan kijken hoe het bos erbij ligt en kijken/voelen/ruiken de herfst.

Startlocatie: eindpunt RET tramlijn 4 aan de Molenlaan (Hilligersberg)

Vertrek om 10.00 uur (tot 12.00 uur).

Meer informatie op de [website](#) en bij Natuurgids Paul Winckers (06-47442557)

Provinciale IVN-Ledendag 2019 in Maassluis (zaterdag 23 november)

De dag heeft als thema 'Duurzaamheid als inspiratiebron voor Natuureducatie'. Het programma is inmiddels vrijwel helemaal bekend. Er zijn nog een paar plaatsen - geef je [hier](#) op.

's-Ochtends is er een inspirerend binnenprogramma, in de Polderij te Maassluis, en 's middags ga je op pad in de omgeving; je kunt kiezen uit verschillende activiteiten / excursies.

Programma

09.30 – 10.00 u.	Ontvangst met de Watertafel
10.00 – 10.05 u.	Welkom
10.05 – 10.30 u.	De Zwerfinator aan het woord
10.30 – 11.45 u.	Duurzaam tafelen
11.45 – 12.00 u.	Duurzame oogst
12.00 – 12.45 u.	Lunch
12.45 – 13.00 u.	Van binnen naar buiten!
13.00 - 14.30 u.	Excursieprogramma naar keuze met o.a. 'Proeven van een bijzonder bos', 'Natuur op bagger' en nog meer!
14.30 – 14.45 u.	Duurzame aankondigingen voor 2020
14.45 – 15.00 u.	Afsluiting

Wandeling Voorschoten: Koninklijk Landgoed De Horsten - 13 km. (30 november)

Voor leden en donateurs. Niet-leden zijn welkom om een keer mee te lopen. Meld je vantevoren wel even aan. Verzamelen in de hal van Centraal Station Rotterdam (achter de bankjes) om 09.30 uur. De trein vertrekt om 09.42 uur van spoor 9, we stappen op Den Haag van LOI over op de trein naar Voorschoten. Aanmelden en meer informatie bij:

Lenie Lelie: 06-44593991; lenielelie@outlook.com

Anita van Keulen: 06-14986138; anitavankeulen@upcmail.nl

Natuurexcursie in de noordelijke ‘rafelrand’ van Rotterdam (zondag 1 december)

We verkennen een onbekend historisch parkje daterend uit begin van de 20ste eeuw, het park dat destijds aangelegd is als ‘polderpark’ in de polder Zestienhoven en dat recent is gerenoveerd en een oude veenweide. Dat alles gelegen aan de landelijk ogende Overschiese Kleiweg. Duur van de wandeling: 2,5 uur (met drinkpauze in een volkstuin)

Startlocatie: onder aan halte ‘Franciscus Gasthuis’ van RET tramlijn 25; vertrek 14.00 uur. Meer informatie op de [website](#) en bij Natuurgids Liesbeth den Haan (06-47046122)

Wat deden we afgelopen maand

Op zoek naar Vleermuizen in het Schiebroekse Park (4 oktober 2019)

Verslag Karin Goossen

Deze avond gaan we vleermuizen spotten. Twee natuurgidsen in opleiding (Karin Goossen en Arnaud van den Berg) hebben de excursie voorbereid en Karin neemt het woord: “Wie weet wat vleermuizen zijn?” Van de aanwezige kinderen reageert er een volmondig “vampiers” en een ander weet te vertellen dat vleermuizen hoge piepgeluidjes geven (echo-locatie). Na het uitdelen van de bat-detectoren en gewapend met tablet en nachtcamera, meegenomen door

twee andere cursisten (Coen en Jos), gaan we op pad.

Bij de foerageroute van de Rosse vleermuis is weinig leven te bekennen. Aangekomen bij flatgebouwen waar de grootste kolonie Gewone dwergvleermuis van Rotterdam huist, horen we nog geen piep. Later verklaarde een voorbijganger dat “i.v.m. de sloop van de gebouwen, de Gewone dwergvleermuizen met grote schijnwerpers weggejaagd waren.” Na enige uitleg over wat een kolonie is, gaan we verder, een pad op langs de bomen. Inmiddels is er een heftige regenbui losgebroken. We staan wat afwachtend te schuilen - en volgens mij de Rosse vleermuizen ook.

Het moment dat we bij het grasveld aankomen is de bui voorbij en zijn de Rosse vleermuizen net uitgevlogen, op weg naar hun fourageerplekken. We zien er wel 1, 2, 3 nee 4, 5, 6 vliegen! De bat-detectoren loeien naar hartenlust en iedereen wordt razend enthousiast. ... Lees [hier](#) verder.

Trekvogels spotten in Broekpolder en omgeving (6 oktober)

Nee, Kievitten op de trek zagen we niet, op de watergangen en plassen in de Aalkeetbuitenpolder. Ook niet de Lepelaars die een paar dagen eerder in de lucht waren gespot. Het was guur,

het regende pijpenstelen gedurende de volledige twee uren dat de excursie duurde. De twee aanwezige natuurgidsen hadden nog nooit zo iets meegemaakt. Degenen die ondanks de regen kwamen waren echte doorzetters - de sfeer was prima en we genoten in weerwil van al dat hemelwater.

Vanuit de Vogelkijkhut zagen we wat soorten eenden op het water. En we hoorden onmiskenbaar de Cetti's zanger. Vanaf het 'Balkon' keken we uit over de Aalkeetbuitenpolder, zagen de industrie in de verte, de Eendenkooi en de vele watergangen en kades die dit oude polderlandschap kenmerken.

Verderop bood de Uitkijktoren uitzicht op het nooit ontgonnen laagveengebied de Vlietlanden. Teruglopend door het bos zagen we schuimvlokken onder aan de stammen van de Iepen - vanwege de stof saponine in het sap van de boom. De eveneens saponine houdende plant Zeepkruid kwamen we later tegen. Doornat maar tevreden namen we op de parkeerplaats afscheid.

Op groene visite in Antonius Binnenweg - Rotterdam (10 oktober)

Met foto's, allerlei bessen, zaden en planten brachten we de natuur in huis bij ouderen in deze zorginstelling aan de Binnenweg in Rotterdam. De ouderen luisterden naar, voelden en proefden de natuur; zo proefden we een aftreksel van hobbellen - wat een sterke smaak!

Wandeling Bilthoven-den Dolder - 10,5 km (19 oktober)

Op zaterdag 19 oktober 2019 vertrokken we met 11 deelnemers vanuit Rotterdam naar Bilthoven. Op Utrecht Centraal sloot zich een IVN-lid uit Utrecht aan; hij neemt deel aan de IVN Challenge, een initiatief van IVN om mensen te activeren de natuur in te gaan.

In Bilthoven werden we verwelkomd door een flinke regenbui, dus in snel tempo naar de bakker om daar koffie te drinken. Een half uurtje later stapten we naar buiten: het was droog en even later kwam de zon tevoorschijn. We liepen richting het Ridderoordse Bos en kwamen langs het Kees Boeke school... Lees [hier](#) verder.

Minicursus Paddenstoelen (24 en 26 oktober)

Een zaal vol cursisten volgden aandachtig de presentatie door natuurgids en paddenstoelenliefhebber Rody Klop. Vol verwachting verlieten ze de zaal, om twee dagen later in het Kralingse Bos het geleerde in praktijk te mogen brengen en paddenstoelen te gaan bekijken opnieuw onder de deskundige leiding van Rody.

Hoewel er al wat paddenstoelen verdwenen (vergaan) waren, troffen de cursisten toch heel wat leuke soorten aan. De een na de ander kwam met een vondst aandroegen. Op de foto rechts een half vergane zwam groeiend op een beuken-napje. Op de foto onder: kijken naar (de voor de boom) dodelijke Berkenzwam. Kijk voor meer foto's op onze [website](#), waar je ook een lijst vindt van aangetroffen soorten.

Avondexpeditie voor kinderen 6-12 jaar, Hoge Bergse Bos (Bergschenhoek), 26 oktober 2019

Samen met Rotta Natuur organiseerde IVN tijdens de Nacht van de Nacht een avondexpeditie in het Hoge Bergse Bos. 33 kinderen maakten samen met hun (groot)ouders een spannende tocht door het bos, om te zien en ervaren hoe nachtactieve dieren leven en hoe het is om zelf zonder iets te zien je weg te moeten vinden.

Tips en wetenswaardigheden

Wat zijn toch deze uitstulpingen op IVN-vogelnestkast nr. 80, in het Kralingse Bos? Jolanda Setz stuurde deze foto op, met de vraag wat te doen met dit wespennest - want dat is het. De dieren kauwen houtvezels tot een papierachtige massa, waarmee zij een nest maken. Het gaat om Europese hoornaars, die voor de mens ongevaarlijk zijn zolang ze niet lastig gevallen worden. Het volk sterft tegen de winter uit, bij gebrek aan voedsel. IVN laat de kast ongemoeid bij de jaarlijkse inspectie- en schoonmaakronde langs de kasten (30 november).

Werkgroep Paddenstoelen in oprichting

Meedoen met onze IVN-afdeling kan op verschillende manieren, bijv. in diverse werkgroepen. We overwegen een werkgroep Paddenstoelen te gaan vormen. Zo'n werkgroep spreekt onderling af wanneer en waar ze op pad gaan om paddenstoelen te bekijken; de leden bouwen hun kennis op en volgen desgewenst IVN scholingen om ook paddenstoelenexcursies voor het publiek (evt. ook voor kinderen!) te kunnen gaan geven. De afdeling ondersteunt en faciliteert zo nodig. De werkgroep valt onder het bestuur van de afdeling. Voor de belangstellenden beleggen we een start-bijeenkomst, om dan meteen op pad te gaan. Meld je aan via ivnrotterdam@gmail.com.

Minicursus Tuinvogels herkennen (19 en 24 november) - Capelle a/d IJssel

KNNV afd. IJssel en Lek organiseert op dinsdagavond 19 november een Tuinvogelcursus, met een excursie op zondagochtend 24 november. Deze cursus is bestemd voor beginners die willen weten wat bijvoorbeeld het verschil is tussen een Kool- en Pimpelmees of tussen een Merel en een Lijster of tussen een Kramsvogel en een Koperwiek. In deze cursus komen o.a. kleur, formaat, vliegbeeld, wijze van voortbewegen op de grond en zang aan de orde. Het herkennen van deze 'veldkenmerken' gebeurt buiten. Daarnaast krijgt u tips om uw tuin of balkon vogelvriendelijk te maken.

Lesavond: Buurtcentrum De Fluiter, Wiekslag 3, Capelle a/d IJssel en Schollebos, 20.00-22.00 u (zaal open 19.30u).

Excursie: Pannenkoekhuis, Bermweg 133, Capelle a/d IJssel, van 09.00-12.00 uur

Neemt u pen of potlood mee en als u ze heeft: vogelboeken. Toegang is gratis.

Foto van de maand

Door Gerry Heeres ingestuurde foto van een bijzondere zwam, die Rossig buiskussen bleek te heten.

Eschpolder, oktober 2019.

De ouderwetse wijze van nestelen, zo in een holte van een boom, is toch wel de allermooiste manier. Zie je helaas alleen niet meer zo vaak...

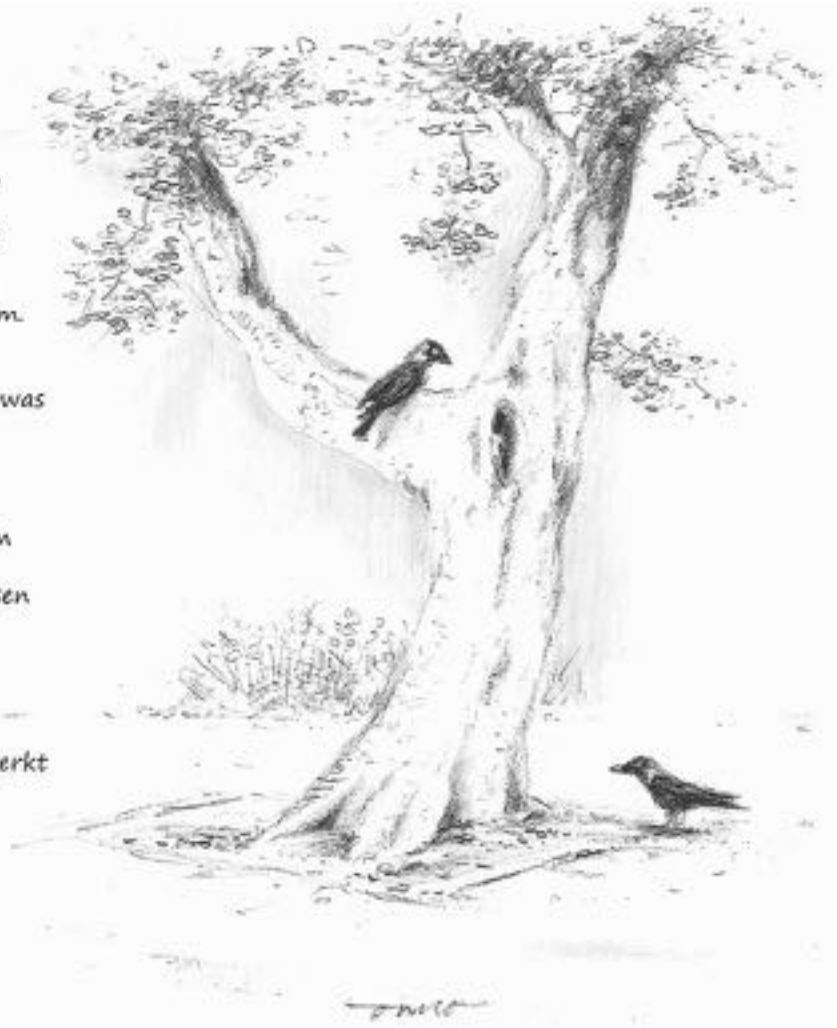
Maar de kauwtjes (*Corvus monedula*) hebben ook de lente-kriebels kennelijk en inspecteren met veel belangstelling dit gat in een ontluikende kastanjeboom.

In 2018 heeft hierin voor het eerst een paartje kauwtjes genesteld en dat was toen uiteindelijk zeer succesvol. Het zou leuk zijn als dat dit jaar z'n vervolg zou kunnen krijgen.

Maar er is één groot minpunt; de boom staat pal voor de deur van een zeer drukbezocht gebouw en vele, vele mensen lopen hier dus de hele dag in en uit...

Dat heeft in 2018 dus geen enkel probleem opgeleverd, zoals gezegd, en daarvoor HULDE, want het nest werd natuurlijk door vele mensen bemerkt maar werd gewoon keurig netjes door iedereen met rust gelaten verder.

Maar of deze kauwtjes het nu óók aan gaan durven wordt toch nog wel even spannend dus...

De volgende Nieuwsbrief (nr. 51)

verschijnt op 1 december.

Heb je een idee voor een (foto)bijdrage of een tip voor een *kort* berichtje in de Nieuwsbrief? Stuur die naar ivnrdam.redactie@gmail.com en doe dat uiterlijk op 28 november.

Fotoverantwoording

De foto's/illustraties (in volgorde van plaatsing, per pagina) zijn gemaakt door Liesbeth den Haan; Liesbeth den Haan (2x); Liesbeth den Haan, Marcella Hallemeesch, Liesbeth den Haan; Janny Monteny, Anita van Keulen, Liesbeth den Haan; Liesbeth den Haan (3x), Jolanda Setz; Liesbeth den Haan, Gerry Heeres; Onno van Daalhuizen.

Steun ons en word donateur van onze afdeling voor (minimaal) € 13 per jaar.

Doe mee en word lid voor € 24,- per jaar.

Huisgenootleden betalen € 7,50 per jaar.

Meld je aan via de afdelingswebsite

www.ivn.nl/afdeling/rotterdam-en-omstreken

Of stuur een e-mail naar

ivnrotterdam@gmail.com, met de volgende gegevens: naam, adres, woonplaats (en als je wilt) ook je telefoonnummer.

AFMELDEN

Je ontvangt deze Nieuwsbrief (per e-mail) omdat je lid of donateur bent van IVN afdeling Rotterdam en omstreken of belangstelling hebt getoond voor onze activiteiten en deze Nieuwsbrief. Wil je de Nieuwsbrief niet meer ontvangen, meld je dan [hier](#) af, onder vermelding van 'afmelding Nieuwsbrief'.